

Szeptemberi idill, olaszos gyermekzsivaj

Budai séta

Az iskolai év megkezdése előtt szemlélgetjük a gyerekeket, akik a Városmajor százados vadgesztenye-, szil- és nyárfái között játszanak az őszi üvegszerű fényében.

Boldog zsivaj üti meg a fülünket már messziről: nem pesties lárma, hanem egyenesen olaszos. Sajnos nálunk vajmi kevés a játszótér, gyermekeink kőkalitkában nőnek, künn a szabadban is mérsékelniök kell jókedvüket, melyet később az élet úgylis „mérsékel”, néha túlságosan is. Itt azonban vidáman hancúroznak. Ez van a helyén.

Homokmedencében megannyi pöttöm emberke kanalazza a gyémántosan csillogó homokot kis vödöröskékbe. A lepörzsölt gyöpon nagyobbacska leányok kövekkel játszanak, kötelen ugrálnak, hogy „leadják” azokat az egy-két kilókat, amelyeket a nyaralás alatt verébtetestcskájukra szedtek. Tejeskocsik árulják a tejet, poharanként tizenkét fillérért, karika gurul, labda puffan, futókák rohannak.

Mi ezen az őszen a divatos szenvedély? A sakk. Megolvastuk, pusztán itt a Városmajorban egymás hegyén-hátán tizenhét padon sakkoznak, fiúk, leányok egyaránt, parányi és tekintélyes nagyságú sakktáblákon. Olyan a kép, mint egy sakkörben.

A mérkőzőket kíváncsi közönség nézi, gyermek-kibicek, nyújtott nyakkal, összevont, szakértő szemölddel. (Egyik-másik kibic csóválja fejét, vagy forog a tengelye körül bosszúsan, de nem szól.)

Ezen a padon nagyobb fiúcskával egy csöpp, öt éves kisleány sakkozik. Mellette a játékkocsiban elhagyottan hever a szőke hajas babája. Feléje se néz.

– Sakktehetség – szól az anyja.

– Rossz anya lesz! – súgja oda nekünk egy másik asszony.

– Miért?

– Mert nem törődik a bábújával. Az a leány, akiből igazi anya lesz, leg-
alább tisztába tette volna közben, vagy csitította volna ...

Itt diákok, meglett férfiak, öregurak rakosgatják a bábúkat.

Kisleányok énekelnek karban:

„Két kisleány sétálgat a hídon,
Táncolni szeretnének, úgy bizony.
Nyújtsd ide a kezedet,
Hadd táncoljak egyet-kettőt teveled,
Lallalla ...”

Erre párt választanak, s forognak.

Amott az „Erdő mellett ...” szól.

„Tizenhárom ölet meg egy felet ...”

Vajon sejtik-e, hogy ezzel az aradi vértanúkra céloznak, még ma is,
1930 őszén, egy játszótéren? (Ez a halhatalansága azoknak, kik egykor meg-
haltak értünk, őérettük.)

Nemsokára kezdődik az iskola. Utoljára még jól kijátsszák magukat.

Pici baba kiflicücsköt majszolgat kocsijában. Szöszeke totya leányka,
mint a pelyhes libuska, járni tanul, pár lépést tesz, roppant büszkeséggel
tekint fölfelé, aztán a földre bukik. Fialat, fekete ruhás anya ül egy pad kö-
zepén, mellette két kisfiú, három- és négyéves. Így jellemzi őket:

– Az egyik kicsi, a másik picit.

Szomorú, szegény asszonyok beljebb, az árnyékos helyen üldögélnek el-
hagyott padokon, tűnődnek valamin. (Ki tudja, mi jár fejükben, ki tudja,
mikor olvasunk róluk a hírrovat valamelyik szomorú rekeszében?)

Feltűnően sok itt a süketnéma, a közeli intézetből jöttek ide, mozgé-
kony ujjakkal társalognak, jelekkel! Köröttük a csönd szinte még nagyobb.

Mennyi szép, vidor gyermek. Mennyi csúf, csüggeteg, megőrült, tilott,
elkoptatott felnőt, ki csalódottan bámul a levegőbe.

Sváb dajkák, mintha holmi énekes színjátékból toppantak volna ki, cso-
portosan gyermekkocsikat tolnak, s mellettük egy-egy baka sétál.

A csősz – ez a szerepe – mogorva. Fülét sérti a zenebona. (Talán azon
töpreng, hogy minek ide csősz, miután úgylis szabad a vásár.)

Agg anyókák esernyővel, ebben az édes-lanyha verőfényben.

Lassan gyulladoznak a lámpák. A kis kápolnában nyolcat harangoznak.

A gyermekek, mintegy vezényszóra, egyszerre eltűnnek, mint mesejá-
tékokban az apró tündérekék. Egy durcás, maszatos, bőgő kisleányt maga
után húz a pesztonkája.

Most más hangulat száll le a fák fölé. Megjelennek a szűnyogok, tücskök
zenélnek. Munkás ballag haza fűrészével, szerszámaival a sötétedő ég alatt.

A játszótér olyan, mint a csata után.

Elkallódott labdákba botlunk, maszatos gyermekzsebkezdőkbe, melyeket otthon talán épp most keresnek, az anya és dada. Elvesztette kis gazdája. (Az anyja megveri érte.)

A kápolnából fejkendős, öreg nénikék jönnek ki, falusias külsejű férfiak. (Nem is sejtené az ember, mennyi ilyen „falusi” él már Budapesten.)

Diákok andalognak tüzes szemű, fiatal leányokkal. Mindegyik friss, kedves, modern, egy-egy leendő mozcisillag.

Annyi van belőle, mint fenn az ezüstösen szürkülő, őszi égbolton az igazi csillag ...

1930. szeptember 2., kedd, 8. old.

Papírszüret ...

Hol a palatábla és a levonókép? –
Elemisták és gimnazisták
könyvkészlete

Az igazi szüretet, mikor puttonyokban hordják a szőlőt, s must csorog a csapról, megelőzi szeptember elején a kisdíákok papírszüretje, az irkák, füzetek, könyvek kavargása, melyre a tinta folyik. (Most készítik a tintalevest, papírgaluskával.)

Micsoda zsbongás, dongás-bongás mindenütt a városban, iskolák körül az aszfalton, papírkereskedések és könyvesboltok tájékán. Ezek a csöpp emberkéek fölfegyverzik magukat. Még tiszta az írka, melyre pár nap múlva ráömlik a tinta, s gyászos pocákat hagy s örök emléket a nadrágon és a kabát-száron is, még hegyes az írón, mely holnap eltörik, éktelen bőgés közepette, még ragyog a könyv, mely egy hónap múlva már számárfülekkel ékeskedik, maszatossá válik, s leginkább salátához hasonlít.